

МАКТАБ КУТУБХОНАСИ

ЗУЛФИЯ

ШАЛОЛА

«ЎҚИТУВЧИ» НАШРИЁТИ — ТОШКЕНТ — 1973

© «Ўқитувчи» нашриёти, 1976

З $\frac{7080^1, 471}{353 (06)-76}$ 250 - 78

БАҲОР

Ҳаво кўм-кўк, унда йўқ ғубор,
Қуёш нурын беҳад сочади.
Ерда ажиб тўлишиб баҳор,
Ҳар кун янги чеҳра очади.

Қишдан чиққан боғчалар, боғлар
Безанади баҳор гулига.
Майса ўтлар, зилол япроқлар
Илҳом берар киши дилига.

Ариқ лабидаги бинафша
Кашф этади ўзи бир баҳор.
Кўнгилларга беради нашъа
Сайраб булбул чиройли наҳор.

Ҳаёлингни мафтун этади
Гўзал оппоқ фируза тонглар.
Уйқуларни олиб кетади
Аллақандай майин шамоллар.

Баҳор кўриб яшнар даралар,
Қир ҳам иш завқига тўлади,
Меҳнат билан зумрад далалар
Кундан кунга дилбар бўлади.

Ишга чиқар, севиб, шошилиб,
Қуёш билан тенг турган қизлар;
Ишлар баҳор каби очилиб,
Ёнар бахмал лоладай юзлар.

Баҳор, ёшлик ишга тушар тез,
Тонгда меҳнат завқли бўлади.
Бахтли тонгдай кулган ўзбек киз
Тракторнинг рулин буради.

Қиши билан етилган тупроқ
Қиз қўлига очар кўксини.
Олтин кузда очилган оппоқ
Ҳосил эркалайди кўзини.

Юракларда, кўзларда баҳор,
Ерда, кўкда баҳор юради.
Ҳатто сочи оқарган чоллар
Баҳор каби яшнаб киради.

Шундай сочиб гулларин ҳар гал,
Еру кўкни безаш одати.
Гул ёзади баҳордан гўзал,
Шод инсоннинг ҳур саодати.

1936

ОЛТИН КУЗ

Севаман, олтин куз, севаман жондан,
Атлас табиатли гўзал чоғингни,
Дарахтлар либоси ранго-ранг, гулгун,
Кўзни эркалаган чаман боғингни.

Севаман, ерларга рангдор япроқлар
Юмшоқ ва ранг-баранг гилам тўшаса,
Гул тергандай териб барг қизалоқлар,
Қушлардай гурпанглаб яйраб ўйнаса.

Далада пахталар кумуши порлаб,
Момиқ юзларини қуёшга тутса.
Теримчи чечанлар этаклаб, қоплаб
Тоғдай хирмонларга келтириб тўкса —

Мен беҳад севаман! Енгим шимариб,
Қизлар орқасидан юраман мен ҳам.
Кенг водий қўйнида кўксим қабариб,
Яйрайман, нашъага тўламан бу дам.

Симоб тўлқинлари тутиб осмонни,
Муттасил ёмғирлар зериктирса ҳам,
Кумуш булоқларнинг сувлари сокин,
Қушлар инларига кириб олса дам,

Мен ғамгин боқмайман, кўнглимда баҳор,
Олтин япроқларга қараб толмайман.
Ясан келинчакдай ҳар бир дарахтни
Севаман! Нигоҳим уза олмайман.

Булут чодирини йиртиб, мўралаб,
Чиқса қуёш кўкка, бўламан мафтун,
Севаман нурларда пати ялтираб,
Оппоқ кабутарлар қилсалар ўйин.

Тўзони ювилган барглар шамолда,
Рангини кўз-кўзлаб қилганда ҳузур,
Ҳозир тинган ёмғир томчиларида,
Олтин япроқларда ёниб тоза нур —

Гавҳар маржон каби ялтираб турса,
Мени ҳам ўрайди шеърини ҳаяжон!
Қуёшни қаршилаб чиқиб айвонга,
Нурларга кўмилиб юраман шодон.

Севаман олтин куз, севаман жондан!
Товусдай безанган дарахт, боғларни!
Ёмғирли оқшоминг, қуёшли тонгинг,
Хаёлга чўмганим гўзал онларни!

1943

СУЛУВ ТОНГ

Эрта баҳор эди, бутун табиат
Яшил бахмал билан ёпилган эди;
Ёмғир сувлари-ла етилган ерлар
Кучли қўллар билан чопилган эди.

Тоғлар этагида, қирлар кўксида
Секин чайқаларди лола денгизи.
Экин ерларида эди намоён
Баҳорги меҳнатнинг ҳосилдор изи.

Куйчи ариқларнинг бўйида жийда
Майин таратганда атир бўйини,
Кумушдай баргларда бошланганида
Тонгги шабнамларнинг жилва ўйини;

Мен лола тергали чиқдим далага,
Кетдим майсалардан олмай кўзимни.
Қалбим осойишта, кўнглим беғубор,
Офтоб нурлари силар юзимни.

Енгил борар эдим марзалар бўйлаб,
Қушлар учар эди кўм-кўк ҳавода,
Сувлар ўз куйига борлигим ўраб
Эркин оқар эдик ширин навода;

Қайдан пайдо бўлди, билмайман ҳали,
Қаршимда бир барно йигитни кўрдим.
Шу он кўкрагимда бир нарса ёниб,
Унинг оташида мен беҳол турдим.

Бутун авсойимда ўша ўт юрди,
Кўзим унга тўнди, тилим бўлди лол,
Ҳамон сочар эди бўйини жийда,
Сувлар оқар эди ариқда зилол...

Аста бурилдиму булоқ лабига,
Шаффоф сувларига ювдим юзимни.
Унинг замзамали ойинасида
Гўзал ва бахтиёр кўрдим ўзимни.

Ҳовуч-ҳовуч олиб муздек сув ичдим,
Лекин ҳароратни этди зиёда.
Юрагим ўртанди беҳад, беомон,
Гўё ғарқ бўлгандим ўтли дарёда.

Уша ўтли дарё зўр тўлқинида,
Тотли бир лаззатда пар каби оқдим.
Юрак куйга кирди ишқ ёлқинида,
Шу ишқ китобига илк марта боқдим.

Шундан бери ўтди қанча баҳорлар,
Қанча мрамор тонгнинг чиқди қуёши.
Беҳад сулув эди, кўп сулув эди —
Менинг юрагимнинг ишқ тонгин боши.

Ҳар баҳор фаслининг шундай тонгини
Юлдузлар кетмасдан кутаман боғда.
Гўзал хотиротга тўлади қалбим,
Еллар сулув тонгни эслатган чоғда.

Гўё келтиради сабо, қуёш, гул
Ёшлик баҳоридан чексиз нашида,
Севги парисидай эркалар мени
Атирдай бўйини сочганда жийда.

ҲАЁТ ЖИЛОСИ

Яна йилдай узун бўлди тун,
Кўзларимга келмади уйқу.
Турли хаёл чулғаб ўйимни,
Ўтдай ёқди бошимни парқув.

Тўшагимда кучсиз ва ҳорғин
Тўниб ётдим хаёлга ботиб,
Девордаги гардиш палакка
Шуъла тушди қуюндай оқиб.

Сўйламади юпанчли сўзлар,
Одатдаги дўстлар сингари.
Аммо енгил тортиб нафасим,
Назаримда ғам кетди нари.

Уйга кирган ҳаётбахш жило,
Тишга боқ, деб қилгандай хитоб.
Кўтарилиб дарчадан боқдим,
Оғушига олди офтоб.

Қарадиму, кўзимни ортиқ
Узолмадим тирик ҳаётдан.
Созим, қалбим, қўшиғим билан
Мафтун бўлдим мен қайта бошдан.

Ана, қушлар қанотида нур,
Нур-ла ўйнар баргдаги шабнам.
Шу гиёҳдай эй азиз офтоб,
Интиламан сен томон мен ҳам.

СИРЕНЬ

Тонг елининг ипак қўллари,
Сирень, тегиб ўтгач гулингга,
Нечун майин, нозик тебраниб
Қараб қолдинг унинг йўлига?

Сен тебрандинг — очди лабини
Кўксингдаги нафис гунчалар.
Айт-чи, сенга деди неларни,
Яшнаб кетдинг, гўзал, шунчалар?

Мен биламан, у қуёшингдан
Элчи бўлиб келар ҳар саҳар.
Юрагингга солиб ҳаяжон,
Қулоғингга сўйлар хушхабар.

Сен ошиқиб муштоқлик билан
Тебранасан нафис ва маъсум.
Ҳали ҳижрон билмаган ишқдай
Юзларингда ўйнар табассум.

Сен силкиндинг, бўлди муаттар
Атрофимни ўраган ҳаво.
Айт-чи, қачон менинг ёримдан
Хабар олиб келаркан сабо?

СЕНИНГ ТОНГИНГ

Ҳулкарнинг шеъри

Эрта сенинг туғилган кунинг,
Ун ёш тўлар шу тонготарда.
Йиллар ўтгач онгли ва қодир,
Кўрсам дейман миллион қаторда.

Ташқарида қирчиллар январь,
Қор устида ойнинг кумуши.
Сен ухлайсан, кенг пешонангга
Ярқирайди толе кулиши.

Сен ухлайсан, январь аёзи
Ишга солди моҳир қўлини,
Сени қутлаб кенг деразангга
Чизиб кетди нафис гулини.

Сен ухлайсан, қизим, уйқунгни
Чегарада ардоқлар посбон.
Қаршилайди қуёш кунингни,
Ер узра бахт, тумансиз осмон.

Сўрсанг бизнинг болалигимиз
Қудуқ эди — қоронғу, чуқур.
Осмонда ҳақиқат, ҳаёт,
Юлдуз каби узоқ эди нур.

Бахт тарихин билмоқ истасанг,
Сўнгроқ сўйлаб бераман ўзим.
Сен учун бахт муаммо эмас,
Эрк, ҳуррият меросинг, қўзим.

Бахтинг шулки, ҳаёт ахтариб,
Толпинмайсан гўзал рўёга.
Бахтинг шулки, элнинг баҳори
Гуллаган пайт келдинг дунёга,

Шунинг-чун ҳам гўдак ёшингдан
Юрагингда тўладир орзинг.
Мурғак қанот елпишларингда,
Етилади баланд парвозинг.

Йўлинг кўпдир, ҳавас ранг-баранг,
Қучоғига чорлайди ҳар фан.
Хоҳ инженер, хоҳ муаллим бўл —
Элинг учун бирдек кераксан.

Денгизларнинг тўлқинини кес,
Қанот кериб кенг осмонда уч.
Юлдузларнинг сирини фош эт,
Хизматингга, ерга олиб туш.

Шу кўк, шу ер сен билан қондош,
Бирга яйра, жонингдай сақла.
Ёт назардан асрай бил уни
Элинг берган инсоний ҳақ-ла.

Эрта сенинг туғилган кунинг.
Ун ёш тўлар шу тонготарда.
Йиллар ўтгач онгли ва қодир
Кўрсам дейман миллион қаторда.

Ташқарида қирчиллар январь,
Яноғингда ойнинг кулиши.
Менга ҳаёт, бахтингдан сўйлар
Юрагингнинг текис уриши.

ЖАНУБ ОҚШОМИ

Қуёш ботди, курорт шаҳарнинг
Еқимли кун сурони тинди.
Ва жанубнинг паст осмонининг
Юлдузлари кўринди энди.

Қоя, тоғлар, дара ва дарё
Кўм-кўк туман билан қоришди.
Дам ўтмайин арчазор гумбаз
Орқаси оқ нурдан ёришди.

Ёришди тун, эриди туман,
Гумбаз кўркин қилди намоиш.
Ёниқ шамдай кўкка интилган
Арчаларда уйқу — осойиш.

Тун ухлайди, лекин уйқуда
Тотли ҳаёт, ором бор, жон бор.
Майин елда, рақс этган баргда
Қанча ҳаёт, қанча замон бор.

Нурга қўлин чўзган қайинлар
Игналари мудроқмас, сергак.
Ва қушларнинг кўрган тушида
Эрта учун етилар эртак.

Кенг айвондан кузатаман мен,
Гумбаз узра маъсум қўнар ой.
Арчаларнинг жомаси кумуш,
Симобланар ҳозир қора сой.

Ой юксакка сузиб жилади,
Ёйилади зар этаги кенг.
Ой нурида жўшган ҳаётнинг
Латофати кундузига тенг.

ТИНГЛА, БУЛБУЛ

Булбул сайрар, ирмоқ куйлар, ўйнар ел,
Ҳамма ёққа нур тўлганга ўхшайди.
Ширин куйга тўлиб кетди маъсум дил,
Севги унга ёр бўлганга ўхшайди.

— Тўхта, булбул, мен куйлайин, жон булбул,
Сен тинглагин қалбимдаги торимни.
Баҳор десам, рашк қилмасин чаман гул,
Юрагимга кириб олган ёримни.

Мен ёр севдим, ишқ ўради ўйимни,
Эрка дилнинг тўлқинига қулоқ сол.
Сен бийронсан, лекин менинг куйимни
Кўрки бўлган садоқатдан сабоқ ол...

ҚОР

Олча гули баргидай,
Ўйнаб, учиб ёғар қор...
Ажаб, қорга қарайман,
Кўзимда яшнар баҳор.

Дарахтларнинг шохида
Қор яшнайти худди гул,
Қия тепаликларнинг
Яхида ярқирар ул.

Чана тортган болалар
Телпагида паға қор.
Қийқириб ўйнашида,
Шодлигида бор баҳор.

Баҳор етилар — қорда,
Дам олган ер тўшида.
Баҳор кезар — инида
Ухлаган қуш тушида.

Шоликор, пахтакорнинг
Режасида бор кўклам.
Кумуш либосда яшнаб
Ҳаёт қайнаган ўлкам —

Ёшу қариси — бари
Дилида қордан виқор.
Олмосдай қор тагидан
Кулади кўркем баҳор.

КЎЛДА

Кўлда бўлганмисиз
ёз мавсумида,
Бир дам олганмисиз
сув билан нафас,
Сув салқини қучиб,
қуёш эркалаб,
Ешлик қўшиғидан
Бўлганмисиз маст?

Кўл осмондай тиниқ,
кўл осмондай соф.
Қайиқ сузиб тилади сувни.
Гўзал тўлқинлатар
кўм-кўк қирғоқни,
Кунни акс этдирган
улкан кўзгуни.

Хатто ўз жамолин қилиб томоша,
Табиат бу ерда чиқарар ҳордиқ.
Чунки
гўзалликлар ярата олган
Ленинчи наслдан
бу — унга тортиқ.

Қайиқ кўлга тўлиб
сузиб юради,
Акси лопиллайди тўлқин қўйнида,
Қуёш ҳам ўйнайди
икки биқинидан
Қирғоқ томон чопган сув ўйинида.

Тўлқин қирғоқ томон шошилар,
оқар,

Ёшликнинг шўх,
 майин қўшиғин олиб.
Тинглар қирғоқ
 суда
Кўм-кўк толларнинг
Сочдай новдалари қулоғин солиб.

Ёшлик жавлон урар,
 бахтини куйлаб,
Ўзи яратгани бу кўм-кўк кўлда.
Бу ҳаёт кўркига тўймайди кўзим,
Шеър етилади куйчи кўнгилда.

1952

ТОНГ ҚУШИҒИ

Оппоқ, чиройли ўлкам наҳори,
Севгувчи дилдай ўйнайди еллар.
Меҳнатда яшнар колхоз баҳори,
Ишдан, севинчдан куйлайди диллар.

Юксакка балқи, эй порлоқ офтоб.
Бўлсин мунаввар озод диёрим.
Нуруннга йўлдош мен куйлайин шод,
Ёрим эшитсин бахтли овозим.

Ўйнайди еллар серишва, серноз,
Қалбимда севги эркин чалар тор.
Водийлар узра янграр хушовоз,
Ишқдан, вафодан куйлаб келар ёр.

1953

РАШК

Ўлтирибман дарё бўйида,
Юрагимда рашк билан ҳавас.
Дарё оқиб борар... қўйнида
Қуёш нури, баҳорги нафас.

Йўқ, рашкимни қўзғатган бумас!

Чунки, мен ҳам халқ денгизида
Баҳор нафасин ҳам сезаман.
Дарё оқиб ётар изида,
Мен истасам жаҳон кезаман.

Лим-лим сувдан узолмайман кўз,
Тўлқинларда тирик ҳаяжон.
Қуёш миллион ва миллион юлдуз
Бўлиб унга сочилган маржон...

Тепасида учар гала қуш,
Арғимчоғин дарёга солиб.
Тоғ еллари уриб ўтар тўш,
Салқинидан шаҳарга олиб.

Йўқ, рашкимни қўзғатган бумас!

Ишқ ва ҳижрон оловларидан
Омон чиққан қайноқ дилим бор.
Мен қуёшли эл фарзандиман,
Бахтлиманки, ёниқ нафас ёр.

Йўқ, рашкимни қўзғатган бумас!

Нигоҳ кетар тўлқинлар билан,
Соҳилларга суқ билан қараб.

Қўлда кетмон, бир чол дарёдан
Боғига сув очади яйраб.

Кумуш сочдай ёйилар сув ҳам,
Қуйилади тупроқ қўйнига.
Менинг қалбим рашк бўлиб шу дам
Осилади сувнинг бўйнига.

Ҳовуч-ҳовуч ичади қизча,
Сераб бўлиб кетар ташна лаб.
Шеърим ўқиб бир ҳовуч сувча
Баҳра олармикан бирон қалб? —

Шу рашк мени қийнар бу нафас!..

МЕН ЧИЗОЛМАГАН СУРАТ

Мен йўлдаман, тинмагур юрак
Янги шодлик, қўшиққа чанқоқ.
Ҳамма ерни кўрмоғим керак,
Гўё менга ҳамма ер муштоқ.

Қишлоқларни кездим, борлигим
Жарангли дам сеҳрига мафтун,
Ватандош, сен бахтиёрлигим,
Сенсиз на куй, на ҳаёт бутун.

Қаҳрамонни чақирдим, ёндан
Товуш берди колхозчи аёл.
Еллар ювган юзида илҳом —
Мен ёзажак куйдан баркамол.

Офтоб олган дурра, чанг этик,
Дала, қуёш саҳовати бу!
Кўзи ўта боққан қалб етук
Замон ўзи! Ташвиш ҳам сулув!

Нурланади дағал бармоқлар,
Кўзларидан жон олар қўшиқ.
Қонидаги янги ирмоқлар
Замзамасин чизишга ранг йўқ!

Жасоратнинг баёни қай ранг,
Доноликнинг белгиси қай сўз,
Суҳбатида шеър ўқигандай
Юксаламан мен ҳам изма-из.

Ўз бахтидай вазмин бу зотда
Парпировчи қанот кўраман.
Ҳаёт ўзи, ўзи ҳаётда,
Мен ҳаётни чизмак бўламан.

Мен чизаман... нон, севги, меҳнат,
Дўстдай азиз аёл суратин.
Шу камтарин, шу улуғ санъат —
Менинг юртим, менинг шуҳратим.

1961

КИМНИ КУТАСАН

Кўзинг бунча йўлда интизор,
Эй, баҳордан баркамол ҳусн.
Изтиробинг дилимга озор —
Ишқ, ҳижронни билганим учун.

Сен кутасан кимни, қаердан,
Келаман деб, қилдими ваъда?
Сен кутасан, гулнинг баргидан
Нозик дилинг мустаҳкам аҳдда.

Ишқли қалбнинг қонидай лабиғг,
Ловиллайди маъсум оташда.
Учқун сочар оҳу кўзларинг
Яширмоқчи бўлганинг гашда.

Эй, қалбига риё бегона,
Табиатнинг бокира қизи.
Гўзал оташда ёна-ёна,
Айт, кутганинг нонкўр ким ўзи?

Сўрамайман, узр эй малак,
Бебурд номин олма сен тилга,
Баҳор кўкин безаб камалак,
Бирдан шундай соврилар ерга.

Дилга ором ёрқин юлдузинг
Қаердадир чақнаб турибди,
Севги, вафо ахтариб изинг
Чин бахт ўзи сен деб юрибди.

ДАРАХТ

Бир дарахт турарди йўл чекасида,
Шамол урар эди уни муттасил.
Аввал кўк, сўнг заъфар хазон тусида,
Кўркини йўқотди... ҳамон урар ел.

Қурғади, букчайди курашда танҳо,
Зилол қонларидан қолмади зарра.
Шамол, шамол саваб қўймади, аммо
Илдиз-ла йиқилди охир бир зарбдан.

Энди ел бўшлиқда кезар дарбадар,
Танҳо қурбонининг қақшашин излаб...
Биламан, дарахтдай қуласам агар
Менинг ҳаёт боғим қолмас ҳувиллаб.

БИР САФ ОЛЧА

Бир саф олча гулда — нақ қатор гулхан,
Оқ ўт-ла ёнганда — тонг ҳусни ўчар.
Эргалаб боқаман: чирмаб оқ нурга,
Шаффоф қуёш ўзи ардоғли қучар.

Кундузи кўраман: ҳарир рўмолли,
Тўй либосли сафи — бир уфқ келин.
Комсомол тўйими, ҳар шод рухсорли,
Кўзгуга оқарми ошиқиб, секин?

Оқшом эл тарқалиб, оққанда қуёш,
Оқ олтин қарвони бўлиб кўринур.
Гул, келин, оқ-олтин — наздимда йўлдош,
Бир лавҳа ҳаётдир — зийнат, нон, умр...

1965

БОҒБОН

Боғбон гулзорида,
Бор дунё унут,
Қўлида гулқайчи.
Теша белбоғда.
Дарахт бор,
Бултурги хас, бу йилги ўт,
Капалак, ел, қуёш,
Қурт ҳам бор боғда.

Бири озуқ гулга,
Бириси ҳусн.
Бири атир берар,
Бошқа бири — ранг,
Бири кемиради ҳаёт томирин.
Боғбон биридан шод,
Биридан тажанг.
Теша билан патак илдизни қирқди,
Қурт, чиқитдан фориг этди тупроқни.
Ҳайкалтарош диди,
Чўнг ота меҳри
Билан оралади қайта гулбоғни.

Оралади...

Кейин очилган гулдан
Танлаб-танлаб қирқди серзавқ, сераёв.
Узоқ-яқин тутиб қилди томоша.
Гул ёқут, нуқра, дур — ёнар нақ олов...
Боғбон супа узра қийиғин ёзиб,
Бир оғуш чаманни таратди аста.
Кўрди.

Танламадан ноёбин олиб,
Келинга тутғудай қилди гулдаста.

Чоғи, кекса ҳассос меҳнатидан шод,
Боғдан чиқди.
Юриш — рақс тушган мисол.
Меҳнат меҳри, санъат ва гулзорининг
Туҳфаси тутганга келмагай малол.

* * *

Шундай, шоир:

Бутун ўзи ва қайноқ
Ҳаётдан қалбида экар ўз боғин.
Ет ўт, хасни янчар,
Терар гул.

Қачон
Топдим,— дер гавҳардай ёнган ноёбин?..

СОҶИЛДА

Жануб бу!

Бир денгиз илиқ оғушда
Жавлон урганларга келар ҳавасим.
Ташланаман,
учиш билмаган қушдай
Талпинаман,
тўлқин ютар нафасим.

Суюқ қуёш каби жилваланар сув,
Денгиз орзу каби бетинч, беқирғоқ.
Чайнаб рашк, ҳасадга ўхшаш бир туйғу
Тўлқинга солмоқчи бўламан тузоқ.

Соҳилда нотавон юраман узоқ...
Пуфак доираси белда жажжи қиз,
Тўлқин этагига кирар серҳадик...
Ҳадемай:
журъатга бош эгиб денгиз,
Ғоввосдай тароқлар қиз тўлқинни тик.

Худди шундай ҳаёт денгизида ҳам.

Орзумиз шу ардоғ доирасидай
Фарзанд қулочига бўлади эшкак,
Денгизда сузади
ва онасидай,
Янги умид дилин ёндирар бешак...

1965

ШАЛОЛА

Меҳнат берган олтин шодликдай,
Отилиб тошади шалола.
Шовқини илҳомдан ёрлиқдай,
Юракда кўтарар тарона.

Қайнайди ўзлигин йўқотиб,
Тўзитар осмонга кумуш чанг.
Қирғоққа тўлқиндан тош отиб,
Гўё у эрк учун қилар жанг.

Борлиқни тутади гулдурос,
Ҳаммани чулғайди эзгулик.
Қишдан муз олгандай ўч, қасос.
Ҳаётбахш куч бўлиб кезгудек.

Бу кучга танг қолиб офтоб,
Ташлайди камалак ёйини,
Қулайди шалола сершитоб,
Ахтариб каналу сойини.

Югурар яшиндай, чақмоқдай,
Ахтарар канал, сой, наҳрни.
Бахтиёр ёйилар қаймоқдай,
Топганда ташна лаб бағирни.

Нақ шундай:
Умрни этиб боғ,
Оқасан куй-наҳрим, кўкракдан,
Фарзандим, шеъргинам, бор тезроқ,
Макон қур, энг тоза юракда...

ШАББОДА

Шаббода, мен сени кўрмайман,
Қўлимга тутмайман,
Жамолинг не тахлит, сўрмайман,
Жавобинг кутмайман.

Танимни сийпаган қўлингни
Қўлга бир олмадим.
Бемисол мулойим кулгингни
Кўшиққа солмадим.

Миннатсиз ороминг мисли жон,
Тасалли сезаман.
Тавсифинг тасвирай деб ҳар он
Ранг излаб кезаман:

Сен наҳот раққоса парвози,
Ё қушнинг ҳаваси?
Сен наҳот куртакнинг овози,
Ё майса нафаси?

Сувларнинг қуёшга чўзилган
Минг ҳарир қўлими?
Юлдузнинг тупроққа умтилган
У нурли йўлими?

Ё севги нурлатган юракнинг
Жилваси бўлган куй?
Кўкракка тамшанган гўдакнинг
Оғзидан анқир бўй?

Ё паға булутнинг бебардош
Узилган этаги,
Ё кекса баҳорнинг мудом ёш
Сеҳрли эртаги?

Япроқни ўйнатиб ўтган куч
Сенмасми, шаббода?
Ғунча лаб очмасми сен-ла дуч
Энг эзгу аснода?

Чирмаб ол ,кел, бутун жуссамни,
Энг сахий, кенг қучоқ!
Суратинг чизмаган эсам-да,
Қалбимда очдинг боғ!

1968

МИРОБ

Саҳар. Дала нигоҳдай чексиз,
Тонг сурма ранг ҳусн қўйнида,
Оқ соқолли мироб чўккан тиз,
Қайнаб оққан ариқ бўйида.

Беркитар сув ўпирган жойни,
Тўлқин тезлаб чопар жўякда.
Шошмай ювар қўлидан лойни,
Нигоҳлари бўртган кўсакда.

Ёнда, йўлда ўзга бир ҳаёт,
Машиналар изғир бетўхтов.
Тепасидан учар самолёт
Гулдуросга мироб бепарво.

Нигоҳ билан сувни тароқлар,
Уфқ — денгиз соҳилларидай.
Қўнғир рангда жўяк ярақлар,
Невараси кокилларидай.

Гулдурашлар бузмас хотирин,
Қалбига ҳам солмас ҳаяжон:
Фарзандлари ясаган барин
Дахлсиздир тупроғисимон.

Мироб дили — бутун бир колхоз
Эртасининг гулдуросида:
Сув етарми, қандай келар куз,
Қолмасми сел, ё дўл остида!

Бу — шон, бу — нон, бир элга обрў,
Ўзгасини ўйламайди ҳам.
Неварадай борлиғи орзу,
Оромидай ташвиши ўктам.

Ердан янги кутади ҳосил,
Невараси бахтидай оппоқ.
Коинокда бормикан сеҳр,
Истиқболдан қудратга бойроқ...

1968

ОЛМА

Шуълага қорилган сув оқар балқиб
Келажакка йўлдай тиниқ, сержилва.
Ҳай қиз, тўлқинида келади оқиб
Бир олма, ариқнинг лабидан жилма!

Тўлқин симоб кафтда ўйнайди уни,
Бир юзи ним пушти, бир юзи тарам,
Тарасанг тара-ю тегирмон сувни,
Тутиб ол, сўнг пушмон бўлмагин сен ҳам.

Ҳалқа-ҳалқа тўлқин оқизиб кетар,
Ортидан афсус-ла боқиш беҳуда.
Бахт ҳам худди шундай:
 курашган етар,
Лекин пишиб, оқиб келмайди сувда...

1968

МЕНИНГ ТОНГИМ

Она тупроқ оромда ётар,
Олиб тунги рисқи-қудратни.
Менинг тонгим қалбимда отар,
Ўйдан, кўздан ҳайдаб зулматни.

Тундан тонгни узиб оламан,
Катта бўлсин деб ишли куним.
Қоғоз узра саҳар ёяман,
Бағишлайман умрига қўним:

Ой қолдирган момиқ изларни
Кўчираман шеър сатрига.
Иситмовчи шўх юлдузларни
Пайвандлайман ернинг тафтига.

Олов чеҳра қизлар қатида
Бахт тўқишга бераман фармон.
Токи яшаб инсон вақтида,
Қуёшга тик боқсин бизсимон.

Менинг тонгим бошланар тундан,
Кузатаман гунча кулишин.
Тоғ ортида бошланар кундан
Япроқларда шабнам сўнишин.

Сийнадай оқ тонг уйғониши
Ҳуснига йўқ кундузда қиёс.
Саҳар бедор қушнинг хониши
Ажиб шодлик, ёниқ эҳтирос.

Қай уйдадир йиғлади гўдак,
— Бер онаси, хушбўй кўкракни!
Унга темир қанотлар керак,
Тарк этмак-чун бу тор йўргакни!

Узоқ-яқин деразаларда
Бирин-кетин ёнади чироқ.
Шошқин қадам куй, пардаларда
Янги тонгга киради тупроқ.

Тундан юлган тонгим:
Гоҳ бир шеър,
Гоҳ ўқилган бир китоб бўлур,
Гоҳ умрнинг ўтган беҳосил
Саҳфасига бўм-бўш боб бўлур.

1968

ҲАЙКАЛ

(Тошкент область, Оққўрғон районидаги
Ҳамид Олимжон номли колхозда
шоирга ҳайкал қўйилди.)

Бу ерда шоирга қўйилди ҳайкал,
Инсон заковати, ақли меҳри бу!
Кекса табиатга берилган сайқал,
Шеърят қудрати, санъат сеҳри бу.

Боқ, деб қуёш, юлдуз, тоғ, далаларга,
Ўлим йиқитганин кўтарди халқи.
Энди мен ҳам фарзанд, невараларга
Кўрсата оламан тоғдек тик қадин.

Ана, юзда илҳом, қўлида қоғоз,
Ҳозир водий кезиб қўшиқ битгудай,
Сўзларига қайта берганга парвоз,
Ҳаёт-чун таъзимни дoston этгудай.

Ассалом! Айт, кимга бошимни эгай,
Кимларнинг қўлини суртай кўзимга,
Чорак аср ўта келиб тирикдай,
Боқиб турганинг-чун сўлгин юзимга.

Қанча бизга сени қўймасдан яқин,
Ўртамизда ётган ҳижрон тошини
Олиб ташлаб: сени гўё бир чақин,
Гўё нон, гўё сув, шеърдай ёрқин
Дурдай кўтардилар азиз бошингни.

Бир улкан қалбдайсан, мард, алп сиёқли,
Йиллар қаритмапти, ҳамон кўркам, ёш,
Қанча кўрмаганинг тирик ҳаётни
Ёзиб ҳар юракка солгудай қуёш.

Бу — кафтда кўтарган яшнаган тупроқ
Сенинг номингдаги колхоз аталур.

Бунда шеърдай меҳнат талаб ҳар чаноқ,
Ҳар кун янги шодлик, бахт яратилур.

Сен бунда меҳмонмас, азиз фарзандсан;
Сафарбар суръатга тирик эмакдош,
Қанча жилд ва қанча минглаб варақдан
Чиқиб, тер тўкасан — деҳқонга йўлдош.

Сени бир кўрмаган, эшитмаган ҳам
Бунда сенсиз шонин этмайди баён,
Шухратни ўйламай тебранган қалам
Авлодга хизматдан қолмас ҳеч қачон.

Мағрур кўтарилдинг бошоқдай ўсиб,
Сен билан сафимиз яна зич, азим.
Мангулик-чун тақдир, шеъримни тутиб
Халқингга ва сенга қиламан таъзим.

1969

ЯНА БАҲОР ҲОКИМ

Баҳор келди қишни, ланжликни ҳайдаб,
Ҳамма ёққа сочди сирли латофат.
Булутни майдалаб, нур ичра яйраб,
Еллардан юлқилаб олди қаноат.

Дарахтлар ялтираб, бўртди ҳар куртак,
Сайроқи қушларни келтирди менга.
Дафъатан тўкилган ёмғир ҳам дурдек,
Куз сифат ҳеч кимни қувламас инга.

Шошқалоқ чечаклар боқиб қуёшга,
Бахтиёр диллардай ичди ҳарорат.
Қуёш нури ўхшаб мунис йўлдошга,
Ҳатто ётоқларда бахш этди роҳат.

Бокира ҳис каби шафтоли гулда,
Ним пушти боқиши — нақ қиз чеҳраси.
Кибор гилосларнинг новдаси дурда,
Серҳавас онадай толмай силласи —

Безатди борлиқни она табиат,
Менинг қалбимни ҳам чиқармай эсдан.
Нурга кирди узоқ ёшлиқдаги бахт:
Уйғонди дил, қалам ўтбардор ҳисдан.

Инсон, қуш, гунчалар қатида қўшиқ,
Қўшиқ осмон бўйлаб ёйилган, авжда.
Баҳор жавлон уриб сочади уруғ,
Қуёшдан чўзилган нурли ҳовучда.

Сув оларди ерда, кўкда янги бахт,
Шодлик оғушида нур қафтда дунё.
Эй воҳ, ёв келгандай қулади бу тахт,
Ют, ўлим ютгандай нақ қора рўё.

Бир нафасда ёпди қор оқ кафанин,
Ҷамма новдаларда сўлгин гул қолди.
Қўлга олмай ақал тўнғич фарзандин,
Шундай, барча дарахт бирдан тул қолди.

Сабрли ва мушфиқ она табиат
Мунгли сукунатда боқар тунд, абгор.
Тангриси — қуёшдан тилар Ҷамият,
Барча фарзандига излайди мадор.

Шамол бўлиб силкди дарахтдан қорни,
Ҷар эгик гиёҳни кўтарди ердан.
Битталаб шимирди Ҷар томчи зорни,
Илиқ оғушлади борлиқни бирдан.

Шаҳиди устида чекмади фарёд,
Ҷар илинган жонни олди ардоққа.
Зилол, пушти, қизил... минг рангда Ҷаёт
Қўшиқ, ғайрат бўлиб кирди тупроққа.

Яна баҳор ҳоким! Эй тангрим — Ҷаёт,
Қўзим, қоним, куним, умиддаги куч,
Қалам деҳқониман, ором, ланжлик ёт,
Либосим, номусим, шоним бўлиб қуч!

ЎҒИРЛАМАНГ ҚАЛАМИМ БИР КУН

«Ўғирлайман, қаламинг бир кун!»
Ҳазилингиз кўчирди жоним.
Нақ яроқсиз қолардай бугун,
Сирқиради толе, имоним.

Ўғирламанг қаламим бир кун;
Мени этманг соқов ва чўлоқ.
Тақинчоғим, анжомим тўкин,
Бари қўлга, кўзга яқинроқ
Ётар, олманг қаламим бир кун.

Мен Ҳофиздай улашмайман юрт!
Истеъдодим, қалбим сизларга.
Яхши номим, бахт-севинчим бут,
Барчасини берай қизларга.

Юрагимдан узайин парча
Ва келтириб шам деб тутайин.
Хоҳиш, қоҳиш, измингиз барча,
Барчасини, кўзга суртайин —
Ўғирламанг қаламим бир кун.

Гар пахтадан тўлмаса режа
Сочларимни берайин қўшиб,
Сизга ором бермаса кеча,
Олинг мендан! Мен бедор жўшиб

Бахтингизни олай қаламга,
Очиб берай сизга қалбингиз.
Шуҳратини ёйя оламга
Меҳнатингиз, севги, кашфингиз.
Ўғирламанг қаламим бир кун!

Қалам-ла мен тўқийман қўшиқ,
У — инсонга, элга хизматим.
Бурчин бекам адо этган йўқ,
Қарзим узар икки фарзандим.

Фарзанд меҳри ва қаламимни
Худо ҳаққи, қўйинг ўзимга.
Усиз қолсам, ўлди деб мани
Секин парда тортинг юзимга...
Ўғирламакг қаламим бир кун...

1968

ТАҲСИНУ ТАЪЗИМ!

Эй, азиз халқимнинг деҳқон шуҳрати,
Беминнат қудрати, сизларга салом!
Азамат ўғлони, асл зумради,
Жасур аёли-ю, қизларга салом!

Мана, ҳар йилгидай чеҳралар гулгун,
Ҳар йилгидай олтин пахтамиздан тоғ,
Ҳар йилгидай нону мевамиз тўкин,
Бор неъматин тўқди инсон ва тупроғ.

Киприк билан териб олинди оқ зар,
Ярқираб турибди аҳдимиз оқ бахт.
Гўё йил кафтида келтирди зафар,
Гўё бўлмагандай кураш ва меҳнат.

Ўктам бир вазминлик келбатингизда,
Қуёш силаб олган бор ҳорғинликни
Доно кўз, камсухан суҳбатингизда,
Кўраман парпироқ бир ойдинликни.

Дилимда бир тошқин таҳсин гуркираб,
Деҳқон қўлингизга қиламан таъзим.
Номингизни офтоб нурига ўраб
Шуҳрат, шаънингизга ёзаман шеърим.

Мен сиз ҳақингизда тебратсам қалам,
Республикам ўзи қалб бўлиб куйлар,
Нақ чақмоқдай кескин, сойдаи беором,
Ҳаводай борлигим чулғайди ўйлар.

Фикрлаб кўраман зафар боисин:
Ишчи-ю деҳқону олим бир оғуш.
Наздимда далада завод нафаси,
Деҳқон маҳсулисиз фабрик, завод бўш.

Эй насл-насаб-ла пахтакор деҳқон,
Фикрлаб кўрайлик қамти ўлтириб:
Сиз уруғ тиккану полиз эккан он,
Элга сўз берганда оғиз тўлдириб,
Ҳосиллар бодраб қўлни тутганда
Илму фан эмасми сизларга йўлдош?
Елини тирсиллаб говмиш сигирлар
Жовдираб, соғувчи қизни кутганда
Машина эмасми содиқ кўмакдош?

Шаҳар-чи? Даласиз бефайз, беҳусн!
Қизларнинг нафасисимон ҳаётбахш
Тоғ суви, қир нони бўлмаса не кун?
Олим ҳам, ишчи ҳам бир баҳордай нақш
Билан ёнган либос бўлмаса юпун!

Дала! Дала ели урар кўксимга,
Дарҳол соғинаман водий, чўлларни,
Деҳқон! Сиз беминнат илҳомсиз дилга!
Ипакдай ҳимралган меҳр йўллари
Сизни яқин қилиб берганда менга,

Сахий қалбингизга соламан қулоқ,
Шодлик, ғурурингиз уқиб оламан,
Меҳнаткаш қўлингиз бўлса-да қадоқ,
Қадоқсиз дилингиз куйга соламан.

Ҳорманг бобо деҳқон, шуҳратли йилда,
Ленинча зафарлар муборак бўлсин!
Дўсту оғайнидан юз тил, бир дилдан
Уқилган таҳсинлар муборак бўлсин!

Хирмон! Хирмон оппоқ пахтадан хирмон,
Тилла дона каби бугдойдан хирмон!
Хирмон, дурдай узум, тил ёрар қовун,
Тенгсиз қорақўлу ипакдан хирмон.

Далада кезаман! Оқ тонг нуридай,
Зафар тантакаси офтоб ранг юзда.
Бугдой ўримининг суронларидай,
Суръат парпирайди ҳали ҳам кўзда.

Мўътабар кексалар — халқига қойим,
Оппоқ соч, соқолдан ёғилади нур.
Хиёл ҳорғин, хиёл оромга мойил,
Лекин кўзда зафар бахш этган ҳузур.

Сизмасми, биринчи каналлар очиб,
Чўлларга ёшликни, боғни бошлаган?
Узоқ, мушкул алвон уфққа боқиб,
Ғайратни етаклаб қадам ташлаган?

Канал қазмоқ, чўллар сукутин бузмоқ,
Иқбол тузмоқ билан шуҳрат таратган,
Сиз аждод касбидан илк олиб сабоқ
Совет пахтачилик илмин яратган?

Ҳаёт шу, забардаст чинор қатида,
Ниҳол бўй чўзганин билмай қоламиз,
Юк хиёл оғирлик қилган пайтида
Елкасин тутгандан қувват оламиз!

Ёшликнинг келбати нақадар ўктам,
Нақадар муқтадир, нақадар учқур,
Ахир, аждодлари эмасми шаҳдам,
Ушалардан мерос жасорат ва қўр.

Йигитлар, сизларга ҳавасим келар,
Бургутдай қуёшга керасиз кўкрак.
Оталар қўлидан эртамиз кулар,
Сизнинг кафтингизда бутун келажак.

Юракдай лим ҳаёт орзу, амал ҳам,
Кўзингизда нотинч, тинч бутун жаҳон.
Бугунги яшнаган бепоёнлик кам,
Кўтармак бўласиз ойда ҳам хирмон.

Ҳаёт шу, ишқ отли баҳор шовқини,
Қиш демай, ёз демай киради қонга.
Ҳеч ажаб эмаски, қизларнинг туни
Сиз ҳақдаги туш-ла уланса тонгга.

Фақат она қалби, ернинг сиримас,
Сизга машиналар тили ҳам аён,
Идрок, иродага кела олмай бас,
Тоғдан кўчки кўчар, осмондан туман.

Аммо ажиб қизга дуч келган чоғда,
Қийғоч кўзларингиз боқар мулойим,
Измингизсиз бир ранг чақнаб ёноғда,
Лол қилиб қўяди битта Гулойим.

Эл ишқи ёнида ёр ишқи ёниб
Ҳеч чигал қолмайди сиз қилмаган ҳал;
Эрта баҳор бийдай саҳрога бориб,
Бир шаҳар қурасиз куз келган маҳал!

На бахтки, замонда йигит ва қизлар,
Усади шовулдай етилиб дуркун,
Майли, эл ғурури, оналар бағри,
Ватан келажаги яшасин эркин.

Эй сиз, давримизнинг азиз аёли,
Ҳар чоқ сиздан эди қўшиғим боши!
Оташ ранг юзингиз тиниқ ҳилоли,
Тилим боғлаб қўйди жамол қуёши.

Мунис бир латофат, назокат ўти,
Унга на ёз, на қиш беради завол,
Қошларнинг тўлқини, киприklar ўқи,
Юмшоқроқ дилларни кесар бемалол.

Сиз фақат ҳусннинг маликасими?
Сиз ҳусн, сиз меҳнат, шафқат ва чидам.
Сизсиз мусиқа йўқ, йўқ адиб назми,
Сизсиз оила йўқ, сизсиз шуҳрат кам.

Қиз уч юз тоннали тоғ уйса ўзи
Ақлмас, ҳайратга тушади юрак.
Аёл иши қирқу, биттадир сўзи:
Ердан олтин бахтин топмоғи керак!

Сиз дала кезасиз онадай худди,
Ҳар экин тилини англаб бемалол,
Дағал юмушларни қиласиз удда
Инсон зотидан энг нозик таъб аёл!

Аммо сир эмасдир, ҳаммага аён,
Ором оз, тиним кам иш қизиган чоғ.
Уйга тунда ҳорғин келасиз кўл он
Кўнгил очишлардан нарироқ сиз гоҳ.

Пилла шоширади, полиз ташналаб,
Уйда гўдагингиз қўмсайди кўкрак.
Жаҳонда не гап бор — билгингиз келар,
Рўзгор тузаб, китоб ўқиш ҳам керак.

Хуллас, сиз биласиз меҳнат, бахт нима,
Зафар яратишнинг аччиқ ҳам боли.
Салмоғи ўлчанар сиздайлар билан,
Шонли республикам жасур Аёли!

Шундай шодлигимиз, тантанамизда
Нозанин ва эпчил қўлингиз ёрдир.
Неки яратмасин инсон, ҳур асримизда
Барида қўшиқдай қалбингиз бордир.

Беш йиллик одими қадим далада,
Мана илк йилининг хирмони тоғ-тоғ.
Сўнг чаноқни териб айна паллада
Янги ҳосил учун кураш қизгин чоғ —

Деҳқондай юракка сиғмай қувонч, бахт
Ҳамма голиб қўлни сиқмоқ истайман!
Ёш раис аёл-ла қиламан суҳбат:
Довон жуда баланд, бари кенг дейман.

Дейди: «Дуруст чоғи яқунланди йил,
Ер таниш, куч аниқ, аҳд ўз аҳдимиз,
Биз ўтган бекатлар бўлмаган енгил,
Мушкул бўлгани-чун, қиммат бахтимиз».

Коммунист йигит-ла қиламан суҳбат,
Дейман: «Довон улкан, кўлами тенгсиз».
Дейди: «Шер фарзанди, шер бўлар албат,
Коммунист ўз бурчин унутмас ҳеч вақт».

Қачон сиз беуфқ орзу қилгансиз,
Чорлар янги ишу янги қўшиқлар,
Юлдузли, юлдузсиз қаҳрамонларсиз,
Шунинг-чун ярқироқ яқин уфқлар.

Ҳа, беш йиллик доvon ҳар манзилига
Бир ёрқин, безавол бахт қурмоқ фарздир.
Эрта туғилажак ўктам фарзандга
Шундан парвоз бошла, демак ҳам қарздир.

Зафарли юракдан қутлаш эди аҳд,
Сиз бурчу орзуга олдингиз қамраб,
Сиз жони, сиз қони, мен чекувчи хат,
Қучувчи бир осмон юлдуздай жамлаб.

Худди Мурунтовнинг олтинисимон,
Хирмон оқ зарингиз муборак бўлсин.
Дўсту қардошликка садоқат, имон,
Янги зафарингиз муборак бўлсин!

Тавсифингиз олтин китоб қилса кам,
Камтарин, бахтиёр меҳнаткаш халқим.
Сизнинг бир хирмонча шеър ёзмасам ҳам,
Бахт ҳаққи, қалбимдан қиламан таъзим!

1971

ТУҒИШГАНЛАР

Қайда туғилганим билмаганимда
Энг бахтсиз,
 энг басир одам бўлардим.
Инсон қадрин эъзоз қилмаганимда
Қашшоқ,
 танҳоликда зиқна ўлардим.
Қайдан билар эдим:
 роҳатдан кечиб
Қанча тақдирларга ҳамроҳ бўлмоқ — бахт,
Куйдириб,
 иситмас қуёшни ичиб,
Маҳкум ва нотавон
 музлаб ва қақшаб,
Умр кечирмайди ҳеч инсон бу вақт!
Бир чоғ тошни чақиб оташ олгандай,
Ўзи ғазабдан яратар чақмоқ,
Мақсад, истагидан олар тоғдай куч,
Ҳаёти йўлида кўради маёқ.
Етаклайди уни ишонч,
 кураш, ўч!
Вақт!
 Бедард созанда созлаган тордай
Зид, тигиз,
 зуд, зийрак, мутасил таранг,
Тупроқ, нотинч дунё юкига нордай,
Бир зайил силжийди беисён,
 бежанг.
Силжир... Чопар ҳаёт номли зўр карвон!
Шодлик,
Мунг,
 жанг бўлиб чорлар қўнғироқ,
Бу тарз жангдан нилуфарлар юзлари алвон,
Қонларга ғарқ бўлган чуқур излардан

Гул эмас,
найзамас,
етим қабрмас,
Ҳар халқ тилагидан яшнар бир байроқ.

Қайдан билар эдим,
Қалбинг бўлса кенг,
Беш қитъа ва осмон ҳатто сенга тор.
Уйлар исканжалаб, тутқун қушга тенг
Типирчилашингда қанча толе бор?

Йўл!
Нурдай, сочларим толасидан мўл,
Йўлдошим,
рақибим,
дард, қўшиғим йўл,
Ҳар бири чорлайди бошдан тушмоққа,
Ўзим-ку — бир зарра,
улуғ қуёшнинг
Толебахш нурига қорилган кукун,
Ёйила оламан жамул тупроққа.

Севинчга — севинч-ла,
Хавфга, жунбушга
Кураш,
исён билан кираман эрдай,
Ёнаётган сувга,
гўдакка, қушга
Кафтимни тутаман халоскор ердай!

Дарёда ёнаман тоғдай сербардош,
Зарра зафарига, фарзанд сингари,
Қувониб ўйнайман там-там бонгига,
Бахтиёр боқаман
кўзда севинч ёш,
Қабила, халқларнинг кекса тақдири
Узра отаётган янги тонгига...

Кўп болали уйда туғилдим, ўсдим,
Кўп тилли бир халқни оға, ини деб,
Ҳар ерда иззатга,
рашкка кўмилдим,
Туғишганлик тўкис ҳисси бўлиб зеб,

ДАЛАЛАРНИ КЕЗМАҚДА ГАШТ БОР

Гоҳ-гоҳ далаларни кезмақда гашт бор,
Карахт борлигини қучиб ҳаяжон,
Биласан, сенинг ҳам қалбингда дашт бор,
Сенинг хаёлингдан тезкорроқ замон.

Ҳаёт энг ҳассос бир қаламкашсимон
Ўзи ёзиб, гоҳо ўчирар ўзи.
Фикринг алғов-далғов қилиб нақ бўрон,
Кўчкилар кўчириб очади кўзинг.

Қалбингдаги даштга силжир қайноқ ўт,
Каналлар-ла кирган сувдай ҳаётбахш,
Сен кийикдай енгил, ёшинг ҳам унут,
Уйғона бошлайди шу дилдаги дашт.

Далалар... Куз фасли либоси серранг,
Осмон гоҳ ўт очар, гоҳ солар қовоқ.
Дейдилар: Далада бормоқда зўр жанг,
Дала-чи, тонг каби боқади оппоқ.

Жанг борар инсону табиат ора,
Гўзал, ажиб жангдан дилларда сурур.
Жанг қизиган сари инсон тобора
Руҳида сезади виқорли ҳузур.

Далани денгизга таққос этган чоқ,
Балки билмаганмиз денгиз кенглигин?
Мана, дала уфқи уфқдан йироқ,
Билдик шу таъбирга энди тенглигин!

Чамалай билмайман унинг сатҳини,
Бир карвон зангори кемалар ишда.
Ҳар бири бир дунё олтин пахтани
Хирмонга тўкар бир шўнғиб чиқишда.

Хирмон! Хирмон деган сўз ҳам ўтмишдай,
Тоғлар-ла бўйлашган хирмонлар қайда?
Бункерлаб келтириб тўккан кумушдай,
Насиба қолмайди бир дам бу жойда.

Бункерга машина қўйини тутиб,
Елкага олади бу азиз юкни.
«Қурит!», «Қопла!»ларнинг устидан ўтиб
Тўппа-тўғри олар заводга йўлни...

Далаларни бу дам кезмакда гашт бор,
Қалбинг, тушунчангни босмасин-чун занг,
Тупроғу инсонда қанча қудрат бор,
Не маъно кашф этмиш бир чоғ мудхиш «жанг».

Ғуж-ғуж чаноқлардан тошмоққа шошиб,
Лўнда-лўнда дурдай пахта боқади,
Кунлик нормаларни, ҳафтани ошиб,
Руҳда иштиёқдан гулхан ёқади

Ва сен ҳам сезасан меҳнатнинг қадрин,
Қалбинг бир ерида сизғир хижолат:
Ёзинг иссиғи-ю ва қишнинг қаҳрин
Кўтаришга сенда етганми тоқат?

Уша қаҳратондан, шу саратондан,
Деҳқон меҳнатидан водийлар тонг ранг.
Олтиндан ҳам қиммат шу бойлик бу дам,
Бугуннинг нафасин қилар сержаранг.

Ол, Зухражон, мени зангор кемангга,
Шогирдми, кўмакчи, ким билсанг ҳам, ол!
Қўнғир соч, туташ қош узра соф чангга
Боқиб дейман: чанг ҳам очаркан жамол.

Ол мени, оқшом пайт, офтоб чўкиб,
Сен ёққан чироқда чақнагач пахта,
Бир бункер бўлса ҳам келтириб тўкиб
Ўзни бир ҳис қилай сендаги бахтда!..

Далаларни бир дам кезмақда гашт бор,
Ваъдалар вазини сезмоқ учун ҳам.
На қадар бурчимиз шонли, улуғвор,
На қадар пахтадай қиммат ҳар бир дам.

1973

ЛАВҲА

Чақнаган қиш,
Момиқсимон қор —
Атроф ва борлиқни қучмиш серардоғ.
Нақ оллоқ тўш,
Излар беғубор,
Бокиралик ҳоким, ҳамма ер бедоғ.

Ниҳол дарахтларга енгил қўнган қор
Кўринди гуллаган олуча бўлиб...
Менинг қалбимда ҳам уйғонди баҳор
Ўзгалар шодлигин ўз бахтим туюб...

1974

БАҲОР

БАҲОР БЎЛМАСАЙДИ

Инсон кўзларида жон олар баҳор,
Барча томирида унинг тўлқини.
Ўтмишнинг беҳуда они каби қор,
Беиз, бедард эриб кетар учқуни.

Инсон кўзларида жон олар баҳор,
Ўйинқароқ гўдак сингари булут.
Кўк қовоғи уюқ,
ёрқин бир виқор
Кишилар қалбидан боқар бўлиб ўт.

Баҳорнинг сеҳргар боқий чиройи
Ёшу кекса кўнглин овлайди бирдак,
Кўзгуни синдириб ташлар,
Киройи
Ҳар кишининг ёши бу фасл дилдак.

Ҳар нурга,
ҳар қушга,
ҳар куртакка шод,
Бениҳоя яқин бўлади йироқ.
Гўё сенсиз ҳосил бўлади барбод,
Ҳар тикилган чигит кўксинг этар тоғ.

Баҳор бўлмасайди, одамзод албат
Ўзи кашф этарди, кашф этгандай бахт...

1972

НЕВАРА

Улуғбекка

Неварам қуюндай отилиб кириб
Қаламим тагидан қоғозни юлар.
Дамда варрак ясаб кўкка учириб,
Изидан қоп-қора кўзлари юрар.

Варрак тортар, шекил, мурғакни куч-ла
Оёқ тираб силтар дакани кибор,
Айрилиб қоғоздан, шеърдан ва ҳушдан
Боқаман варракбоз жонга бахтиёр,

Нақ бобоси сиёқ зиҳиндай тийрак,
Кўкиш алангада ёнар сочу қош.
Борлиғи эзгу бир ўт бўлса керак,
Томирларда қонмас, кезади қуёш.

Дака варрак тиниқ зангори фазо
Тубига интилар, шўнғир нақ хаёл.
Талпинган кўксингда, болакай, не бор,
Сен иқболга, сенга не тутар иқбол?

Невара бўлмаса, одамзод албат,
Ўзи кашф этарди, кашф этгандай бахт.

1972

МАЖНУНТОЛ

Яланғоч дарахтлар ора мажнунтол,
Шоир хаёлидай латиф, серхашам.
Бутун новдалару танлари зилол,
Шу ерда таваллуд топмиш илк кўклам.

Зилол бу ёмғирнинг тагида бир чол
Умр ва қиш юкларидан гўё олар дам.
Юз, кўзида яйрар баҳорий хушхол,
Кифтга зилол толдан тўн ёпмиш кўклам.

Мажнунтол йиғлоқи, боши хам дерлар,
Қўлларин чўзган-чун тупроқ тафтига.
Ҳаёт-чун, ҳусн-чун, ризқ-чун таъзим-ла
Лабларин қўймоқчи сахий кафтига.

Дарахт ҳам инсондай ердан олар жон,
Инсон қачон ердан кетган узилиб?
Мажнунтолда зилол шодлик бир жаҳон,
Яшайди тупроққа садоқат бўлиб.

Садоқат бўлмаса, одамзод албат,
Ўзи кашф этарди, кашф этгандай бахт.

1972

НАЗДИМДА

Наздимда асаблар бўлмиш увада,
Ҳуда-беҳудага бўламан фиғон.
Фитна, дағалликми фикрим чувалаб
Шодлик оқимиға ташлайди тўғон.

Шўнғийман нокерак икир-чикирга,
Шунча яшар кўзда қалқиб қолар ёш.
Лекин онг, қалбдами дард билан бирга,
Балқир отам азми, онамдаги дош.

Отам пўлат букиб, омоч қуйгандай,
Қоғоз узра мен ҳам юртаман омоч.
Қўриқ қатламида бўстон туйгандай
Дил ундар: «Заррама-зарра ҳамки, оч!..»

Борлиғимни йигит қудрати қучар,
Руҳимга ойдаги бокиралик ёр.
Ишлайман, қатламлар кўчкидай кўчар,
Мен туйган бўстонлар чорлар сервиқор.

Меҳнат бўлмасайди одамзод албат,
Ўзи кашф этарди, кашф этгандай бахт.

1972

ҚУЁШ УЗИБ БЕР

— Мен қуёшдан узиб берай сенга бир парча,
Юрагимдан узган сингари.
Мен қуёшдан узиб берай сенга бир парча,
Елгон бўлсин ўтнинг тингани.

Мен қуёшдан узиб берай сенга бир парча,
Борлиғингга югурсин олов.
Кўзларингда маҳв этгувчи у ёлқин чақнаб,
Юзинг ёнсин гул каби лов-лов.

Кул, товушсиз қаҳ-қаҳангдан дурдай тишларинг
Оқ чақнаши қамаштирсин кўз.
Энг ярашиқ либосларда юрт кезишларинг —
Эди қандай ўктам ва дилсўз!

Ёнар тоғдай ҳис, тоқатни ниҳол бир танда
Олиб юрган мушкул онга қайт!
Ёниқ эди севинч, ишқ ҳам дард-ҳижрон санда,
Тоқ мисрали бўлганми ҳеч байт?

Мен қуёшдан узиб берай сенга бир парча,
Севинч, ёниш тори толмасин,
Сен тотмаган шодлик, лаззат дунёда қанча,
Сени билмай доғда қолмасин!..

— Йўқ!!!

Бир парча қуёшингга тўлмайдди кўнги,
Сахий эсанг, борини тутқиз!
Бир бор ноним ярим бўлган кемтиклик мушкул,
Доғи қолган, дилда чандиқ из.

Менга қуёш қанот учун, парвоз-чун зарур,
Ахир кураш, бахтга лиқ жаҳон!
Қўлдан тутиб қитъаларга етказсин ҳар нур,
Тўкис, ёрқин куйга тўлсин жон!

Шеърларимда инсон бахти, океанлар кучи,
Тоғлар матонати урсин барқ.
Бўлса менинг куйимга ҳам чанқоқ ўқувчи,
Бўлсин қуёш шодлигига ғарқ.

1972

ЛОЛА

Лола,
Лола,
Бутун коинот лола,
Кўзим қамашади,
Ақлим завқдан лол.
Ўнгирга тўкилган қизил шалола,
Пойимда бепоён ол гилам мисол —
Боқаркан кўз каби тўлиқ зиё-ла,
Босиб,
Йўлим давом этмагим маҳол.

Ёшлик экан:
Босиб,
Янчиб ўтганман,
Лолалар ёнигин домига тушиб
Ёнига борибоқ, ёнлаб ўтганман,
Ўзгасин жилваси дилимда жўшиб,
Ўзганман,
Юлганман илдиз-ла қўшиб,
Қучоғим тўлдириб кўзга суртганман.
Салқин кўрпасига узала тушиб,
Қуёшдан лоладай қўшиқ кутганман.

Тушда юлдуз чўлин кечганман тоғда,
Булут силсиласин ўтганман яёв.
Мен маслак йўлида интилган чоғда
Бўлмаган мен кесиб ўтолмаган ғов,

Энди-чи? Лолани топтаса биров,
Ё яшноқ бир гулни бўлса узмоқдай,
Уйлайман:
Лола чўл улкан ёноқдай,

Қуёшдан,
Баҳордан ял ёниб лов-лов —
Шу фусун,
Гўзаллик она тупроғда
Беҳадик яшнасин,
Мен бўлай аёв!

Завқимни чодирдай ёзай ардоғда,
Узмоққа ҳеч кимда дил бермасин дов!

1975

КЕЛАЖАК...

Келажак!

Бир умр кўзимда турасан,
Мен сенинг барингни тутганда,
Тонг каби яшариб, орзуни қучганда,
Эртага чорлайсан чароғон
Кўрсатиб хаёлинг оқ чақноқ силсила тоғлигин!

Эрталар!

Эрталар саноғин сўнгги йўқ,
Эрталар,
Эрталар ҳар бири шоҳ қўшиқ,
Энтикиб доволар ошмоққа юраман,
Чиқаман,
Тушаман,
Бораман бир ечмай истакнинг чориғин.

Келажак!

Сен эса замину қуёшдай йўлдасан бетўхтов!
Келарнинг—борлиғи сир, орзу,
Табиат ўзи ҳам,
Дониш ҳам,
Жоҳил ҳам қўёлмас унга гов.

Билмаймиз:

Қўйнинггу қўнжингда
Не сиёқ туҳфалар бўлажак,
Ким умрин энг синчков мезони—тарозу
Палласин қай бири не сиёқ тўлажак.

Сен жамол очасан:

Ҳар кун бир сабоҳдай,
Юртимнинг,
Халқимнинг энг мумтоз иқболи сингари.

Кечмишим ёлғиз бир алифбо-сабоқдай,
Сен эсанг мен тинмай ўқиб ҳам уқигум,
Куч етса атласдай қўшиқлар тўқигум,
Кўп гулшан,
Кўп улкан,
Кўп жозиб бир дунё,—
Бундаин акс этган на Фарҳод кўзгуси!
У—бизнинг бугунги кунимиз.
Эрта-чи:
Эртамиз на хаёл, на рўё;
Бугундан кўркам у,
Қон-қардош элларнинг дўстлиги қургуси!

Келажак!
Сен оҳу сингари имлашдан,
Инсонлар орзусин онадай тинглашдан
Тинмаган сийнадай оқ майдон.
Биз—бугун кишиси!

Келажак—эртамиз,
Кўкка илк йўл солган авлодли ердамиз.
Замон-чи?
Яратиш дарди-ю шавқи ҳам,
Дил каби парвозли, ардоғли шан замон.

Келажак,
Сен томон юрганам,
Қаламни сурганим,
Кўрганам сари сен кетасан югуриб
Ва сўнгсиз йўлингдан мен териб олажак
Меванинг сараси қолади тўкилиб:
Енгларинг қатида,
Рўмолинг учида,
Қанотинг патида,
Жаҳондай бемиқёс дастурхон ичида
Кетади ҳеч битмас тилаклар тугилиб.

Чақмоқдай чўрт кесиб йўлингни тўсганлар,
Шиддату меҳнатдан муждалар югуриб,
Яшиндай ярқираб олдинга ўтганлар,
Қўлингдан тутишиб,
Довонлар ўтишиб
Фазога учганлар авлоди бўлсам ҳам,

Укинчим битмайди,
Энг учқур илҳомлар қаноти—хаёлда учсам ҳам,
Қучоққа олишга,
Қўшиққа солишга дамларим етмайди!

Келажак!
Қўлларим етмаса-етмасин,
Куйларим битмаса, ҳеч қачон битмасин!
Келарлар қўли-ла битилур!

Мен чиққан чўққидан парвозга чиққанлар
Сендан ҳам суръатли,
Биздан ҳам журъатли
Силсиланг ошганлар етажак.
Ҳеч аср битмаган энг ёрқин,
Энг ўтли дилларга .
Энг яқин қўшиқлар битажак!

Мен эсам шу куйни нақ ўзим битгандай,
Келажак минг йиллар ўрқачин ўткандай
Қувнарман!
Қайтадан дилимда,
Чеҳрамда ёшликнинг
Замонга эшликнинг шодлиги барқ уриб кетажак!

МУНДАРИЖА

Баҳор	3
Олтин куз	5
Сулув тонг	7
Ҳаёт жилоси	9
Сирень	10
Сенинг тонгинг	11
Жануб оқшоми	13
Тингла, булбул	14
Ҷор	15
Кўлда	16
Тонг қўшиғи	18
Рашк	19
Мен чизолмаган сурат	21
Кимни кутасан	23
Дарахт	24
Бир саф олча	25
Боғбон	26
Соҳилда	28
Шалола	29
Шаббода	30
Мироб	32
Олма	34
Менинг тонгим	35
Ҳайкал	37
Яна баҳор ҳоким	39
Ўғирламанг қаламим бир кун	41
Таҳсину таъзим!	43
Туғишганлар	49
Далаларни кезмакда гашт бор	52

Лавҳа	55
Баҳор	56
Невара	57
Мажнунтол	58
Наздимда	59
Боглар қийғос гулда	60
Орзу	61
Бағрингдан қўйма	62
Қуёш узиб бер	63
Лола	65
Келажак	67

На узбекском языке

Школьная библиотека

ЗУЛЬФИЯ

ВОДОПАД

Издательство «Уқитувчи» — Ташкент — 1976

Редактор *Х. Ф. Сулаймонова*
Бадий редактор *П. А. Бродский*
Техн. редактор *С. Ахтамова*
Корректор *А. Раҳимов*

Теришга берилди 14/I-1976 й. Босишга рухсат этилди 10/VI-1976 й. Қозғоқ № 1. 84×108^{1/2}. Физ. л. 2,25. Шартли л. 3,78. Нашр л. 3,2. Тиражи 50 000.

«Уқитувчи» нашриёти. Тошкент, Навоий кўчаси, 30. Шартнома 262-75 й. Баҳоси 17 т.

ЎзССР Министрлар Совети нашриётлар, полиграфия ва китоб савдоси ишлари Давлат комитетининг полиграфия комбинатида терилиб, 2-босма о-насида босилди. Янгийўл, Самарқанд кўчаси, 44. 1976 й. Зак № 177.

Набрано на Ташкентском полиграфкомбинате Государственного комитета Совета Министров УзССР по делам издательства, полиграфии и книжной торговли, отпечатано в типографии № 2. Янги-Юль, Самаркандская, 41.